

nomen beneficij retinet, & quidem satis carè emptitur quod multis precibus comparatur.

312 Sara quando natum sibi filium in ulnas accepit, illi risus nomen imposuit: *Risum fecit mihi Deus.* Quia cùm nonagenaria post multos annos continuo desiderio transactos aspiceret natum filium, sibi favor ille visus est ludus: cùm beneficium dilatatum, videatur ludibrium, quasi qui retardat, ludat: qui expectat, doleat: cùm sperare sit in pœnis vere; & gaudium imaginatum, sit tormentum verum. *Nos autem sperabamus,* dixerunt discipuli Domino post triduum expectationis; quasi unus dies sperandi videatur æternitas patiendi. Duplici opportunitate per duplex editum miraculum. Christus pavit in solitudine turbas: non in primo, sed in secundo voluerunt acclamare Regem ob tanti beneficij gratitudinem. Discrimen utriusque eventus fuit, quod non in secundo, sed in primo fuit dilatatum beneficium: *Misereor super turbam, quia jam triduum sustinet me.* Pretium demit beneficio, qui protrahit. Omnis enim ab spe, & desiderio suo retardatus patitur: & quicumque patitur, impensum sibi favorem, solutionem reputat. At conditio ingrata nec ullum recognoscit debitum, nec aliquem tempestivè præmiatur: siquidem ex ingenita propensione accepti beneficij immemor, semper coacta beneficium confert, maiorem retinens perversionem.

Beneficij
mora mi-
nuit.
Gen. 21.

Spes est
tormentum
Luc. 24.

Joan. 6.

Mat. 8.

CAPUT V.

David ingratus Uriæ ingratis filijs punitur.

§. PRIMUS.

Ingratitudinis cum crudelitate magna est conjunctio.

313 **M**ortuus est Saul, ^{Ingratitudo Davidis.} manente tamen in gratitudine viva in Principibus Israël; nam etiam electus à Deo David fuit ingratus, quando uno ictu spoliavit vita & honore Uriam, fidelem suum clientem, assiduam in laboribus comitem, strenuam in prælijs militem. Vexatus David insectatione per Saulem, se Deo, & hominibus gratum præstitit: at ubi sceptrum arripuit, Deo & Uriæ ingratus extitit. Peculiaris coronæ influxus est ignorare debitum: & ingratitude tam altas in cordibus coronatis agit radices, ut etiam David inventus secundum cor Dei, hac opportunitate similis evaserit Sauli. Misit enim litteras ad Joab sui exercitus Generalem, quibus illi injunxit, ut in prima exercitus fronte, loco magis periculoso cõstitueret Uriam, ne incolumis posset hostes evadere: ^{2. Reg. 18.} *Posuite Uriam ex adverso bello, ubi fortissimum est prælium, & relinquit eum, ut percussus intereat.* Nihil tã vile & abjectum est, quod non aggrediatur ingratitude: Saulem fecit perjurum, Davidem crudellem, Absalonem rebellem, Salomonem

Salomonem infidelem, Judam proditorem.

314 Indignatus est Deus contra Davidis ingratitude, & statim ei per prophetam Nathan minatus est: *Quamobrem non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum.* Propter scelus unum, perpetuum domui illius minatur supplicium: nam culpa Principis, ut pote agentis personam publicam, gravius Deum offendit: nixus enim potestate se exhibet magis ingratum beneficijs acceptis. Universus deliquit populus colens idola, & tamen Moyse iussit Deus, ut solos Principes supplicio afficeret: quia cùm essent personæ publicæ, magis Deum offenderunt illa impietate & ingratitude: *Qui reddit malum pro bonis, non recedet malum de domo ejus.*

Ingratitudo
Principis
punitur.
2. Reg. 12.

Prov. 17.

Innocentia
injuriam
condemnat
a Deo.

Gen. 4.

Gen. 4.

Dan. 3.

315 Culpa Davidis fuit ingratitude Principis contra innocentem: & Deus illatam cuidam innocenti injuriam magis agrè fert, quàm propriam offensam. Deliquit Caimus, & Deus illi maledixit: *Maledictus eris super terram.* Deliquit Adamus, & Deus terræ maledixit: *Maledicta terra in opere tuo.* Quia cū Caimus ferret innocenti Abeli injurias, & Adamus Deo inobediens, gravius animadvertit Deus in Caimum, quàm in Adamum.

Deo jubente corripuit ignis illos, qui Babylonicam fornacem accenderant, & non legimus fuisse punitos, qui statuat impio cultu adorandam fabricaverant. Quia æquè pronus est Deus ad plec-

tendum eos qui innocentiam lædunt, atque tardus ad puniendum offensas sibi immediatè illatas. Timuit Pilatus conspiciens Dominum sibi iudicaturus oblatum per Judæos: *Cum audisset Pilatus hunc sermonem magis timuit.* Non timet Christus agens reum, & timet Pilatus acturus judicem? Ita: quia æquè valida est innocentia, atque infirma nequitia: qui igitur innocentem lædit, timeat ultorem Deum, qui innocentia: propugnator est.

316 Coarguit Propheta Nathan Davidem ingratitude, & quamdiu oburgat, Regis nomen tacet. Quia indignus est regio nomine injustus. Justitia acclamat Regem, injustitia tyrannum. Acclamato jam Regi Israël Davidi dixerunt Hebræi: *Ecce nos os tuum, & caro tua sumus.* Ut intelligeret David sibi delatum esse principatum, ut subditos tueretur, & eorum sentiret calamitates tamquam proprias: incubit enim capiti reliqua membra protegere, & alere. Dixit Christus suis olim discipulis, animæ nostræ incumbere pro vita sustentanda corporis alimoniam: *Nolite solliciti esse animæ vestræ quid manducetis.* Et videtur temporalis vitæ alimoniam quærendam, corporis potiùs onus esse, quàm curam animæ. Dominus tamen onus illud ac sollicitudinem dixit incumbere spirituali animæ: cùm enim illa tamquàm domina præsideat corpori, regatque omnia corporis membra, teneatur ex munere illud protegere, & ut proprios

Joan. 19.

Injustitia
multum
æclamat
Regem.
1. Reg. 12.
1. Paralip.
11.

Regis est
suos tuere,
& alere.
Luc. 12.

*Principi
ejusdem
sanguinis
cum vaf-
s. lli.
to. v. 19.*

sentire illius labores.

317 Hoc documentum Christus dedit suis discipulis, & postea proprio effuso sanguine firmavit. Nam prior sanguis est Christi latere effluxit, quam aqua: *Exiit sanguis & aqua.* Est aqua humor subtilior & liquidior quam sanguis, proindeque debuerat prior emanare; & tamen prior erupit sanguis; cum enim esset unitus Divinitati, voluit Dominus ut exiret festinior ad complendam hominum redemptionem, & intelligerent Principes, & quicumque loco edito collocati, qualiter teneantur sentire aliena mala, eisque tollendis celeriter occurrere. Sanguine nobis Christus, & non aqua conjunctus erat: ideo sanguis prior in nostrum remedium defiluit: quia nemo prior teneret nobis opem ferre, quam consanguineus & propinquus. Hanc igitur obligationem Davidi in memoriam revocarunt subditi, dicentes illum esse ex eadem carne & sanguine: & certe quicumque suo sanguini opem fert, sibi metipsum optulatur.

*Imperium
traditio.*

318 Conservatio vite & honoris, simulque protectio fortunarum, bonorumque omnium introduxit imperium; nam privatus unusquisque peculiare dominium, quod vendicabat à natura, ut se gubernaret nemini subditus, transtulit in unum hominem, ut gubernaret justè omnes. Idcirco quando regimen tyrannicum est, deficiunt conditiones ad translationem dominij,

& qui debuerat esse communis pater, manet communis hostis. *Principi insar pater.* Impenderunt privati homines Principi dominium ac nomen, ut tractarentur ab eo tamquam filij; nec ob id manserunt illius servi, quòd dominum appellaverint: experierunt prudentem administrationem benigni parentis, & non absolutum regimen severi dominatoris.

319 Eternum Parentem vocavit Christus simul Patrem & Dominum: *Confiteor tibi Pater Domine celi & terræ.* Quia dominatio sine paternitate aliena est à Deo, qui condens hominem tamquam Dominus, pro eo (inquit Apostolus) mortuus est, ut adoptaret in filium. Dominus enim qui pater non est, obrinebit reverentiam à subditis, sed non amorem, & reverentia sine amore tuta esse nequit. Postquam Deus innumera contulit Abrahamo beneficia, ei promisit dominatū telluris in toto orbe potioris, cui Abrahamus suppliciter querulus responsum dedit interrogans, quomodo posset esse dominus, & non pater, sen dominari sine filijs? Intellexit enim bonum esse dominum non posse, qui simul pater non foret: *Domine Deus quid dabis mihi? Ego vadam absque liberis.*

320 Sacra litteræ Principem appellant patrem & pastorem. Obligationem patris & pastoris nos Christus edocuit, quatenus ut pater & pastor nobis operam tulit; nam ut pater viam, ut pastor alimentum dedit. In sua genealogia non appellatur Christus

*Amor sub-
ditum in
Principe.
Matth 11
Ad Gal 4*

Gen. 15.

*Pater &
pastor
Principis.
P. al. 18.
Lui. 56.
Joan. 10.*

tus filius Dei, sed vocatur filius Davidis, & filius Abrahami. Cum enim fuerit Abrahamus multarum nationum parens, *Pater multarum gentium*, & David pastor, voluit Deus indicare Regibus, eos simul cum obligatione patris & pastoris capere sceptrum, ut suis subditis tamquam filijs, & ovibus succurrant.

*Matth. 1.
Principis
obligatio
ad opem
l. dum.
Luc. 23.*

321 Oportet notare formam petitionis, quam Dimas Christo obtulit in Cruce: *Domine memeto mei, cum veneris in regnum tuum.* Memoriam sui postulat Dimas à Salvatore, ubi venerit in regnum suum, & non antea. Quid? Nonne Dimas præsentis acerbissimo urgebatur tormento, cui levando præsens ac celerimum auxilium à præsentis Servatore poterat implorare? Cur petit memoriam remedij differendi in posterum? Quia ante adeptionem regni gerebat se Christus tamquam privatam personam: post adeptionem, tractari debuerat tamquam Rex, & Dominus universalis omnium: diserte igitur ad hoc tempus postulat Dimas memoriam sui remedij differri: quia tunc Christus jam scepro & corona ornatus, se obligatum agnosceret ad opportunum remedium ferendum.

§. SECUNDUS.

Ipsa ingratitude punit Deus ingratum.

*Supplicia
ingratorum
dms.
2 Reg. 12.*

322 Exordium sumpsere Davidis supplicia à morte filij ex adulterio nati: *Accidit autè die se-*

prima, ut moveretur infans. Fuit primum supplicium filius adulterinus extinctus: quia ex culpis abolitis vult Deus solam manere respicientiam, & non scandalum. Secundum supplicium fuit violentia, quam Amnò intulit Thamar: *Oppressit eam.* Offenderat David Uriam in honore tamquam ingratus, ideo à filio suo ingrato in honore offensus fuit. In adulterio ignoravit David obligationem Regis, sic & Amnò in stupro obligationem filij. Contra protectionem Principis David spoliavit vità Uriam, ex quo habuit filium operantem còtra protectione fratris. Violavit David leges Principis, & ejus filij fregerunt leges naturæ; Amnò violentià, quam intulit Thamar, & Absalon prodicione, qua interfecit Amnonem: nam ingrata crudelitas ingratitude punit; & quæ crudelior, maius reputatur supplicium; idque maximum est per proprias illatum manus; tunc enim sentitur tormentum, unde sperabatur levamen. Voluit igitur Deus instrumentum supplicij ab ipsius Davidis sanguine descendere. Queritur Adamus Evam: *Mulier quam dedisti mihi:* & non queritur serpentem, quando increpatur ob culpam: quia ab Eva tamquam à carne suæ carnis sperabat amorem, sicut à serpente odium: & nobis injuria eò est acerbior, quòd illam inferens nobis propinquior, & obligator.

323 Magnum doloris sensum exhibuit Absalon ob injuriam sorori suæ Thamar illatam: nam in

*Conjunctio
quasi in
supplicium
ingratorum
dms. ut
miseris sit.*

Gen. 2.

*Injuria
quasi no-
stra nobis
inferunt,
vult de la-
dana.*

Y juria

juræ quæ minùs timentur, maiorem dolorem infligunt; & quidem crudelior injuria est illata à consanguineo, cum eam inferat, qui tenebatur depellere. Voluit Absalon vindictam exequi, & ejus conatibus non obstitit infamias proditio: nihil enim est quod vindicem sanguinarium à sumenda vindicta retardet. Invitavit Ammonem, & reliquos fratres, ut simul peragerent convivium, & primum illatum ferculum Ammoni fuit mors insidiosa: *Percutite eum, & interficite.* Plures ex incautis interficiuntur, quam ex aggressoribus: qui offendit, cautè incedat: nullus ad retundendam vindictam fortior umbo, quam cautela. Proditione executioni mandata, fugit Absalon in domum Regis Gestur avi materni: & fuit hoc fratricidium supplicium Davidis tertium, quod dolore primum appellari potuit, ex causa, & nocumento. Nam in hoc eventu aspexit David filiam Thamar ex violatione dehonestatam, ac duos filios perditos, alterum ex ingratitudine, alterum ex proditione: & certè exploratum habemus, quòd ingratitudo omnes reddiderit crudeles, Davidem in occisione Uriæ, Ammonè in dehonestatione Thamar, & Absalonem in insidioso fratricidio.

324 Pepercit Christus adulteræ, quin ipsa fateretur adulteriù, vel ploraret culpam: *Vide, & amplius noli peccare.* Et contra Davidem multiplicantur supplicia, quando ob adulterium jugiter solvitur in perennes lacrymarum

rivulos? quid tantum aggravavit culpam Davidis, ut in delinquentem tot ingruerent supplicia? Ingratitudo, qua Deum offendit, post acceptam ab illo coronam; item scandalum datum populo, cui in remedium electus fuerat à Deo; denique offensa Uriæ, cui protegendo ob sceptrum erat obstrictus. Contra adulteram, utpote privatam personam, erat lex, quæ præscribebat supplicium, executioni quidem mandandum, nisi Phariseorum malitia id postulantium pro excusatione foret.

325 Si Principes delinquentes Divina justitia non puniat, manebunt eorum scelera in hoc mundo impunita: ideò solus Deus eos punit. Jussit Deus succidi arborem illam, qua exprimebatur Nabucodonosor: *Succidite arborem, & præcidite ramos ejus.* Et nemo fuit qui interpellaret pro supplicij suspensione. Jussit paterfamilias succidi ficum infructuosam, & pro illa intercessit colonus: *Domine, dimitte illam, & hoc anno.* Quid datur intercessor proficu, succidatur, & nullus pro arbore regiam sublimitatem exprimente? Ita: quia ficulnea illa erat arbor privata, hæc erat publica, seu regia: privatus & subditus evadit supplicium; non sic Princeps, cum hic sui exempli perversitate plus lædat.

326 Culpa Davidis fuit crudelitas, culpa mulieris adulteræ fuit debilitas: adultera tamquam persona privata offendit paucos; David tamquam persona publica

blica offendit omnes: atque adeò rigor Dei erga Davidem, fuit clementia, & clementia Christi erga adulteram, fuit justitia: nam in priori eventu punivit Deus Principis ingratitudinem; & omne supplicium quo afficitur ingratus, exiguum est: in posteriori casu pepercit Christus debilitati peccatrici, & omnis venia erga debilem, ac miseram personam, justa est.

327 Quæro modò, quisnam è duobus filiis graviorem patravit culpam? Ammon violentiâ, & despectu, quibus tractavit Thamar, an Absalon proditione, qua interfecit fratrem? Volunt aliqui excusare Ammonis violentiam ex amore, & despectum ex displicentiâ sceleris. At violentia illa fuit mera audacis crassitiei, & despectus mera crassi hominis ingratitudo. Nam rectè poterat Ammon diligere absque violètia, & abominari culpam, quin obvisceretur debitum: siquidem quò illud magis agnosceret, eò plus obstrictus ac respiscens maneret.

328 Satis ploravit & abominatus est David suam culpam, & tamen magni fecit Betsabeam; quia respiscencia non impedit gratitudinem, imò gratitudo cõsequitur respiscenciam. Magdalena postquam semel ex poenitentia ad pedes Christi provoluta ubertim fleuit, ex gratitudine Dominum, ejusque discipulos semper aluit. Violatione audacter se gessit Ammon erga Thamar: *Prævalens viribus oppressit eam.*

Correspondit ingratus: quia sicut reverentia est amantis, ita audacia ingrati correspondentis. Quærit Magdalena Dominum tamquam amans, ut fleu delect suas culpas, & provolvitur ad pedes Christi: *Stans retrò secus pedes ejus.* Quærit Judas magistrum suum in horto, ut prodat tamquam ingratus suis hostibus, & extollit se ad Christi faciem: *Et osculatus est eum.* Nam Magdalena ex amore quæsierat, ideò erga Dominum reverenter se habuit: Judas ex ingratitudine quæsierat, ideò se gessit audacter.

329 Cæpit Ammonis amor excessibus, & clausus est contemptibus: nam homines sicut ad procurandù sunt efficaces, ita ad gratificandum immemores. In morbum incidit ex amore Thamar: *Ita ut propter amorè ejus agrotaret.* Vivere non poterat Ammon absque illius conspectu, quasi in sororis Thamar oculis ac manibus vitam propriam sitam haberet: *Veniat, oro, Thamar soror mea, & tibi capiam de manu ejus.* At ubi primùm se illius beneficijs vidit obstrictum, nec videre, nec audire sororem potuit; jussit ut ejiceretur extra cubiculum, & clauderetur ostium, ne rediret: imò factus debitor, etiam illius nomen oblitus est: *Ejice hæc a me foras, & claudè ostium post eam.* Hæc est humana conditio: appetit, non amat; adipiscitur, & odit; appetendi excessus est in spe, ingratitudo in possessione; repulsa homines reddit excessivè appetentes, favor ingratos.

330 Amore agrotavit Ammon

Amor reverentis
Luc. 7.
Matth. 26

Amor aboletur per ingratitudinem.

2. Reg. 13.

Oditum est amore effusum.

Y 2 appe-

2. Reg. 13.

Crudelitas ingrati animi.

Supplicium contra delinquentem Principem multiplicatur. Joan. 8.

Violentia stupram ammonis excusatur, quia ex ingratitudine.

Punitio Regi spectat ad solam Deum. Dan. 5.

Luc. 13. Peccata Principum non evadunt supplicium. Culpa ex debilitate minor.

Respiscencia cum gratitudine datur.

2. Reg. 13.

appetens & procurans Thamar, & postquam voti compos, illius obsequio se vidit obstrictum, ita exarsit odio, ut dicat facer Textus maius fuisse odium amore. Humano in corde maiorem vim habet odium, quàm amor; est enim humanum cor naturà crudele. In horto discipulorum amor dormitavit, & Christum deseruit; odium tamen Judæorum excubias egit, ut illum in vincula conjiceret. In resurrectione amor discipulorum tridua spe fatigatus est, & circa Dominum suscitatum dubitavit; odium verò Judæorum vigilavit ut detraheret, & insectaretur. Est odiū & amor in homine duplex passio efficax; sed odium amore efficacius. Nā odium habet pro fine maleficium, amor beneficium; & natura humana ex innata propensione appetit malefacere. Allatum fuit nuntium Davidi Saulem & Jonatham in bello cecidisse: *Saul & Ionathas filius ejus interierunt.* Si David erat vehementer torquendus cognita morte Jonathæ, quæ ut animam suam diligebat, cur illi tale nuntium affertur? Cum morte Jonathæ simul nuntiata est Davidi Saulis mors: & intellexerunt cūrsores, in pectore Davidis prævalere odium contra Saulem, amorē erga Jonatham; nā in hominibus ex innata propensione ad malum, potentius amorē odium est.

331 Extitit Absalon sævus erga Davidem, erga Amnonem, & Thamar; siquidem offendit patrem necē filii. omnem unicē dili-

gebat; insidiosè vitā spoliavit fratrem; & non consuluit honori Thamar affectæ injuriā, cui poterat satisfieri sine vindicta; quādo enim malum medicabile est, supplicium sine medicamine evadit crudele. Vulnere eò melius censentur curata, quorum minor, vel nulla cicatrix relicta est; prior nobis sollicitudo habenda de honore, quàm de vindicta; qui enim manifestat injuriam se vindicando, potius subit infamiam, quàm sumit vindictam. Dupliciter fuit proditor Absalon, nempe occidendo insidiosè, & invidiam vertendo in vindictam; sed cum proditio agnoscat patrem furorem, & matrem ignaviam, illi pater sævitiam, mater confert caliditatem.

332 Non ferebat Absalon quòd Amnon parenti Davidi acceptissimus, sceptri foret successor: idcirco prætextu violationis Thamar exaturavit lividum odium. Fuit Absalon crudelis & insidiosus, nam ambitio violat omnes leges: verum Amnonis culpa fuit atrocior: siquidem obstrictus injuriam intulit, proindeque Amnon ex ingratitude, Absalon ex invidia: & magis offendit ingratus, quàm invidus: nam invidus offendit ex dolore alieni boni, ingratus ardetur bono proprio adversus eum, à quo illud accepit, existens simul debitor ac offensor.

333 Tales prodire duo prædicti filij Davidis electi Regis secundum cor Dei, quando ob sanguinem, exemplum, & nutritionem

nem debuerant optimi evadere; sed deest quandoque obligationis correspondentia debito sanguinis, vel ex defectu naturæ non valentis assequi finem, vel quia animæ nobilitate & generositate sunt impares, non quidem essentia, sed modo operandi: nam operantur juxta dispositionem corporis in quod influunt.

334 Multis hæreditaria fuere parentum trophæa, sed non virtutes; quia nec virtutes, nec vera nobilitas est hæreditas, sed quæ acquiritur, non enim sanguis, sed virtus est, quæ nobilitatem animat. Injuncti Nabucodonosor Asphener præposito Eunuchorum, ut quæreret pueros Hebræos de sanguine regio, ut in aula educati sibi obsequerentur: *Ait Rex Asphener præposito Eunuchorum, ut introduceret de filiis Israel, & de semine regio, & tyrannorum pueros.*

Dan. 1.

Deinde cum facer Textus narret executionem præcepti Regis, *Fuerunt inquit inter eos de filiis Juda Daniel, Ananias, Misael, & Asarias.* Nullam facit mentionē, quòd essent de sanguine regio, ut Rex præceperat. Quia satis videbatur expressisse eorum regiam nobilitatem, expressa probitate: *Proposuit autē Daniel in corde suo, ne polueretur de mensa Regis.* Sicut corpus deficiente anima non manet homo, ita nobilitas cadaver deforme manet, deficiente virtute.

335 In Abrahamo, & non in eius parente cæpit Hebræa familia; quia hæc in viro probato incipit, in vitioso desinit: & quidem vertitur in maximum opprobriū

Peccata
nolentium
sunt illorum
opprobria

Israclitarum descendere ab Abrahamo, eò quòd suis scelerebus tantum degeneraverint à parente eximie virtutis. Scelera enim maiorem pariunt illustribus ignominiam. Inter creatas naturas Angelica nobilissima: id maximū in dæmonibus sustinet opprobrium, quòd à tanta nobilitate in tantam ignominiam deciderint. Nobilitas ipsa sædat degeneres, eandemmet deformantes. A paterna nobilitate degenerarunt filij Davidis, quia à primo parente Adamo hauserunt ingratitude tamquam hæreditariam. Ubi viget ingratitude, abest nobilitas, adest lævum cor, & sanguis vilis; nam si aegritudo corrumpit sanguinem, morbus inter omnes pessimus ingratitude est; & adeo perverfa, ut inviolabile cum crudelitate fœdus inierit, etiam ad puniendum ipsummet ingratum: quia ingratus ingratitude punitur propria.

CAPUT VI.

In ingratitude insolenti reperit supplicium ingratus.

§. PRIMUS.

Clementia Davidis cum Absalone ingrato.

336 **P**udet calamum, scribere insolentias Absalonis: fuit enim tam ingratus propriæ naturæ, ut parentem Davidem, à quo vitam hauserat, vitā spoliare voluerit. Elapsis ali-

Y 3 quor